

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ – ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПЕРШОГО ЕТАПУ

Бабайлов В.К., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Калгулова Р.Ж.

Казахський автомобільно-дорожній інститут ім. Л.Б. Гончарова

Постановка проблеми. Увесь досвід організації економіки приводить до безперечного висновку, що існує *одна, загальна, складна і виключне ємна її проблема* – визначення організації економіки *у часі і просторі*.

Аналіз історії економіки і економічної думки відносно організації економіки *у часі* приводить до безперечного висновку про існування чотирьох її основних етапів, на яких вирішувались чотири відповідні проблеми.

Перший етап – це етап вирішення проблеми доантичної організації господарської діяльності як єдиного цілого без відділення зі неї економіки.

Другий етап – це етап вирішення проблеми відокремлення і формування понять економіки, як окремого явища в епоху Античності і Середньовіччя.

Третій етап пов'язаний зі проблемою вже сформованої економіки, як окремого виду професійної діяльності, – зі проблемою підвищення її ефективності; концентровано це сформувалося в проблему вибору або директивної, або ринкової економіки у Індустріальну епоху.

Четвертий етап – це етап вирішення принципово нової проблеми вже провідних країн світу, які успішно вирішили проблему досягнення гідного прибутку, це проблема його справедливого розподілення, проблема справедливості у соціальної економіці у майбутню, а часткове вже й у сучасну епоху.

Виникає однак питання – чому так важливе поділення розвитку економіки на етапи. Її найбільш коректна *відповідь* може бути така: тому що поділення розвитку економіки на етапи – це не що інше, як реалізація найважливішої діяльності – визначення, розробка стратегій поведінки, діяльності всього людства у сфері економіки. Однак, у зв'язку зі цим можливе нове питання: стратегії поведінки, діяльності всього людства – це ж глобальні стратегії, які вже існують, як парадигми. *Відповідь*: стратегії поведінки на чотирьох етапах не тотожні парадигмам – вони є частками парадигм.

Відносно другої частини загальної проблеми організації економіки– організації економічної діяльності *у просторі*, – можна впевнено стверджувати, що вона вирішується саме у нутрі кожного зі чотирьох визначених етапів.

На думку авторів статті логічне розглядати такі ємні чотири проблеми в окремих статтях. Тому дана стаття присвячена тільки першому етапу організації економіки, де мова йтиме про проблему економіку відповідно на першому етапі, саме в межах господарської діяльності як єдиного цілого, без розподілення на

інженерію, адміністрацію і особисто економіку. А вже у внутрі цього етапу розглядатиме економіку у просторах декількох провідних країн Стародавнього Сходу: Єгипту, Вавилону, Китаю, Індії . Саме засвоєння і використання їх досвіду є *актуальною* проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Він свідчить про господарську діяльність таких провідних країн Доантичності, як Стародавній Єгипет, Вавилон, Китай, Індія.

Так, в [1-3] надається характеристика господарської діяльності у Стародавньому Єгипті. При цьому відмічаються уявлення стародавніх єгиптян про такі важливі економічні і соціальні явища і відповідні поняття, як *власність, рабство, товарно-грошові* відносини й одночасно тут же мова йде і про ремісництво, землеробство тощо. У *Стародавньому* Єгипті вже здійснювався ретельний *облік трудових та матеріальних ресурсів*. Тому періодично проводилися переписи населення з урахуванням вікових та професійних особливостей, складалися земельні кадастри, враховувалися худоба та інші матеріальні ресурси. Господарські документи характеризують управління державним господарством, організацію праці царських ремісників (майстрів) та землеробів - безпосередніх виробників матеріальних благ.

Про економічне мислення Стародавнього Єгипту можна дізнатися, перш за все, з творів державних чиновників (писарів). До нашої ери дійшли: «Повчання гераклеопольського царя своєму синові Мерикару», «проречена Іпусер», «Пророцтво Неферти», «Повчання Ахтоя, сина Дуауфа, своєму синові Пиопи», різні адміністративно-господарські та юридичні документи.

У цих творах всіляко обстоюється ідея централізму, єдності давньоєгипетської держави.

У [4,5] розглядається організація економіки Вавилону в межах господарської діяльності як єдиного цілого. При цьому увага приділяється законам царя Ешнунни (XX ст. до н.е.). У них тлумачилися теж загальногосподарські питання. Найбільш значним пам'ятником вавилонського царства є закони царя Хаммурапі про *відсоток, власності, податки*, що відобразили економічні основи управління (1792 - 1750 рр. до н. е., XVIII ст. до н. е.). Одночасно звід законів Хаммурапі дає уявлення й про соціальні відносини, про те, що поділ суспільства на рабів і рабовласників визнавалося в той час природним і вічним, раби прирівнювалися до майна рабовласників. Закони Хаммурапі відбили турботу про зміцнення та охорону приватної власності. Замах на неї каралося стратою і віддачою у рабство. Історичний пам'ятник свідчить про те, що основу економіки Вавилонського царства становило натуральне господарство. Зберігала позицію громада, хоча розкладання вже ґрунтовно торкнулося її. Царська влада дбала про захист інтересів громади і дрібних виробників. У законах Хаммурапі відбилося розвиток товарно-грошових відносин, заходи з розширення торговельних угод.

Як відмічається у [6-8] найчастіше Стародавній Китай асоціюється з Конфуцієм (551-479 до н. е.). Він справив великий вплив на економічну думку Китаю. Конфуцій одним з перших створив вчення, *соціально-економічну*

концепцію про природне право. Він виходив з поділу суспільства на «благородних», складових вищий стан, і «простолюдинів» («низьких»), долею яких є фізична праця, Конфуцій вважав це природним. Вчення Конфуція націлене на забезпечення рабовласницького ладу, зміцнення авторитету держави, широке використання в цих цілях традиційних форм і обрядів. Він ратував за зміцнення влади верховного правителя Китаю.

Конфуціанство знайшло свій розвиток у поглядах Мен-цзи (372-289 рр. До н.е.), Але на відміну від Конфуція був проти посилення рабовласницького гніту, ратував за відновлення общинного землеволодіння, виступав на захист громади, економічних інтересів селян.

Одним із знаменних пам'яток історії економічних ідей в Китаї є трактат «Гуань-цзи», в якому задовго до Кейнса пропонується активне втручання держави в економічні справи.

Розвиток економічної думки *Індії* відбилосся в літературно-релігійних пам'ятках [9,10]. В їх числі знамениті «Закони Ману», які містять багатий матеріал про соціально-економічні умови Індії III тисячоліття до н.е. «Закони Ману» обґрунтовували концепцію економічної політики, відводили істотну роль державі у регламентації господарської діяльності.

Визначною пам'яткою історії економічної думки древньої Індії є трактат «Артхашастра», автором якого був радник царя Чандрагупти I брахман - Каутилья (кінець IV - початок III ст. До н.е.). «Артхашастра» – це великий економічний труд, що охоплює широке коло питань і свідчить про зрілість економічної думки Індії того часу. "Артхашастра" характеризує соціально-економічний і політичний устрій країни, містить багатий матеріал, який ілюструє розвиток економічних ідей.

В «Артхашастра» докладно описувалося стан економіки країни, основні заняття населення. Головною галуззю було землеробство, що залежало багато в чому від зрошення. Поряд з тим розвивалися ремесла, торгівля.

«Артхашастра» містить багаті відомості про суспільне поділі праці та обміні. Вчення про торгівлю складало в ній невід'ємну частину всього вчення про ведення народного господарства.

«Артхашастра» приділяла велику увагу тлумаченню економічної ролі держави. У ній проводилася типова для економічної думки країн Стародавнього Сходу ідея про активне втручання держави в економічне життя, в регламентацію суспільних відносин.

Каутилья, один з радників царя Чандрагупти I (правив приблизно в кінці IV ст. до н. е). задовго до Адама Сміта намагався пояснити своєму народу те, що багатство з'являється за рахунок праці.

Каутилья виступав за те, щоб держава регулювала господарський механізм.

Отже, проведений аналіз останніх досліджень і публікацій щодо характеру господарської діяльності провідних країн Доантичності приводить до висновку, що господарська діяльність була єдиним цілим; не було відокремлення такої її важливої частини як економіка.

Невирішені складові загальної проблеми. Але проведений аналіз свідчить й про такі конкретні аспекти господарської діяльності: господарство всіх країн залишалося в основному натуральним; існувало рабство, як показник низького рівня ефективності господарської діяльності; низький рівень міжнародних зв'язків, зокрема, торгівельних; низький рівень поділення діяльності і, перш за все, не було відділення такої важливої складової господарської діяльності, як економіка. Але зі аналізу впливає й такий знаменний факт, який досі проходив поза увагою навіть сучасних економістів, – вже тоді почалося формування умов відокремлення економіки зі всієї господарської діяльності як єдиного цілого. Однак, цей факт зародження принципове нового засобу підвищення ефективності господарської діяльності пройшов й поза увагою видатних діячів провідних країн Доантичності. Доведення цього факту, характеристика цих умов й визначило мету даної статті.

Формулювання мети і задач статті. Метою статті й стало доведення існування умов відокремлення економіки зі всієї господарської діяльності як єдиного цілого у всіх провідних країнах Стародавнього Сходу (Єгипту, Вавилону, Китаю і Індії). Тут необхідне таке суттєве уточнення: економіка, як організація вартості, завжди була, є і битиме соціальною економікою, тому що вона організує не тільки створення вартості, але й розподілення вартості між соціумами. Але для стислості у подальшому у статті використовується в основному термін «економіка». *Задачі:* визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Єгипту; визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Вавилону; визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Китаю; визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавньої Індії; зробити висновки (визначити основні результати, їх наукову новизну і практичну значимість).

Методики дослідження: огляд літературних джерел; 2С70 (один з основних приватних законів логістики); ВСО (все є організація); історично-логічного Гегеля (коротко – методика час), аналогія.

Виклад основного матеріалу дослідження. При вирішенні *першої* задачі було визначено, що у Стародавньому Єгипту дійсно вже використовувалися на практиці і у знаннях такі терміни, поняття і явища, як власність, рабство, товарно-грошові відносини, облік трудових та матеріальних ресурсів, склалися земельні кадастри тощо. Вже такий стислий перелік важливих економічних умов господарської діяльності свідчить про дійсний початок формування умов відокремлення економіки, формування окремого важливого виду господарської діяльності, яке можливе трактувати й засобом підвищення ефективності всієї господарської діяльності. Однак, розуміння необхідності самого відокремлення економіки цього все ж таки не відбулося. Воне відбулося лише пізніше, в Античну епоху, і перші кроки у цьому напрямку зробили Ксенофонт і Аристотель.

Вирішення *другої* задачі теж свідчить про формування умов виділення економіки вже в іншій провідній країні того часу – у Вавилоні. Тут

розповсюджені такі терміни, поняття і явища, як відсоток, власність, податки, товарно-грошові відносини. При цьому відмічається, що основу господарства Вавилонського царства становило *натуральне* господарство. Однак, й у Вавилону умови виділення економіки в окрему важливу частину господарської діяльності не перетворилися у реальність.

Вирішення *третьої* задачі статті, щодо існування умов виділення економіки в окрему частку господарської діяльності Китаю, як відмічалось при аналізі останніх досліджень і публікацій, пов'язане зі Конфуцієм. Він розробив вчення, соціально-економічну концепцію, але теж у межах господарської діяльності як єдиного цілого. Економічні ідеї Китаю існують й у трактаті «Гуань-цзи», в якому задовго до Кейнса пропонується активне втручання держави в економічні справи. Однак, у всіх соціально-економічних поглядах Китаю теж відсутні навіть думки, ідеї про виділення економіки як окремої, важливої частки господарської діяльності.

При вирішенні *четвертої* задачі статті, щодо існування умов виділення економіки в окрему частку господарської діяльності Індії, було визначено, що вже доді існувала концепція економічної політики, відводилася істотна роль державі у регламентації господарської діяльності, створений знаменний трактат «Артхашастра», як великий труд, що охоплює широке коло питань і свідчить про зрілість економічних аспектів господарської діяльності Індії того часу. Автор цього трактату Каутілья, один з радників царя Чандрагупти I (правив приблизно в кінці IV ст. до н. е). задовго до Адама Сміта намагався пояснити своєму народу те, що багатство з'являється за рахунок витрат праці. Однак, при всіх перевагах величезних економічних думок й в Індії теж не дійшли до розуміння виділення економіки в окрему, важливу частку господарської діяльності.

При вирішенні *п'ятої* задачі зроблені висновки про основні результати статті: наукову новизну і практичну значимість.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше визначені чотирі основні етапи розвитку світової економіки і детально розкритий його перший етап, в якому доведене існування лише умов *відокремлення економіки* зі всієї господарської діяльності у всіх провідних країнах Стародавнього Сходу; але самого відокремлення економіки не відбулося.

Практична значимість визначається тим, що ознайомлення і засвоєння сучасним і майбутніми поколіннями економістів наукової новизни, яка досягнена у даній статті, істотно доповнить їх творчий потенціал.

Автори вважають, що всі задачі, щодо першого етапу організації економіки, успішно вирішені. Однак, невирішеними залишаються задачі ще трьох етапів організації економіки. Автори сподіваються на їх вирішення вже у найближче майбутнє.

Перелік посилань

1. Економіка Стародавнього Єгипту: URL: http://ni.biz.ua/14/14_10/14_101737_ekonomika-drevnego-egipta.html (дата звернення: 15.11.2023).

2. Економіка Стародавнього Єгипту: URL: <https://uk.economy-pedia.com/> (дата звернення: 15.11.2023).
3. Економічний розвиток Стародавнього Єгипту: URL: <https://stud.com.ua/2096/politekonomiya/ekonomichniy> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Вавилон: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.(дата звернення:15.11.2023).
5. Соціально-економічне життя у Вавилоні за царя Хаммурапі: URL: <http://www.lukomor.mosk.> (дата звернення: 15.11.2023).
6. Економічна думка стародавнього Китаю: URL: <https://pidru4niki.com/1228112860154/ekonomika/>.(дата звернення: 15.11.2023).
7. Економічна думка стародавнього Сходу: URL: <https://buklib.net/books/22744/>(дата звернення: 15.11.2023).
8. Економічна думка Стародавнього Китаю: URL: <https://studfile.net/preview/>.(дата звернення: 15.11.2023).
9. Економічні ідеї у Стародавній Індії: URL: <https://library.if.ua/book/>(дата звернення: 15.11.2023).
10. Соціально-економічний розвиток стародавньої Індії.: URL: <https://pidru4niki.com/>(дата звернення: 15.11.2023).

References

1. Economy of Ancient Egypt [*Ekonomika Starodavnoho Yehyptu*], available at: http://ni.biz.ua/14/14_10/14_101737_ekonomika-drevnego-egipta.html (date of appeal: 17.11.2023).
2. Economy of Ancient Egypt [*Ekonomika Starodavnoho Yehyptu*], available at: <https://uk.economy-pedia.com/> (date of appeal: 05.10.2022).
3. Economic development of ancient Egypt [*Ekonomika Starodavnoho Yehyptu*], available at: <https://stud.com.ua/2096/politekonomiya/ekonomichniy> (date of appeal: 15.11.2023).
4. Babylon [*Vavylon*], available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. (date of appeal: 15.11.2023).
5. Socio-economic life in Babylon under King Hammurabi [*Sotsialno-ekonomichne zhyttia u Vavyloni za tsaria Khammurapi*], available at: <http://www.lukomor.mosk.> (date of appeal: 15.11.2023).
6. Economic thought of ancient China [*Ekonomichna dumka starodavnoho Kytaiu*], available at: <https://pidru4niki.com/1228112860154/ekonomika/>. (date of appeal: 15.11.2023).
7. Economic Thought of the Ancient East [*Ekonomichna dumka starodavnoho Skhodu*], available at: <https://buklib.net/books/22744/> (date of appeal: 15.11.2023).
8. Economic Thought of Ancient China [*Ekonomichna dumka Starodavnoho Kytaiu*], available at: <https://studfile.net/preview/>. (date of appeal: 15.11.2023).
9. Economic Ideas in Ancient India [*Ekonomichni idei u Starodavnii Indii*], available at: <https://library.if.ua/book/> (date of appeal: 15.11.2023).
10. Socio-economic development of ancient India [*Sotsialno-ekonomichni rozvytok starodavnoi Indii*], available at: <https://pidru4niki.com/> (date of appeal: 15.11.2023).

РЕФЕРАТ ABSTRACT

УДК 330.81; JEL Classification: B 11.

Бабайлов В.К., Калгулова Р.Ж. ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ – ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПЕРШОГО ЕТАПУ.

Увесь досвід організації економіки приводить до безперечного висновку, що існує одна, загальна, складна і виключне ємна її проблема – визначення організації економіки у часі і просторі. Аналіз історії економіки і економічної думки відносно організації економіки у часі приводить до безперечного висновку про існування чотирьох її основних етапів, на яких вирішувались чотири відповідні проблеми. Перший етап – це етап вирішення проблеми доантичної організації господарської діяльності як єдиного цілого без відділення зі неї економіки. Другий етап – це етап вирішення проблеми відокремлення і формування понять економіки, як окремого явища в епоху Античності і Середньовіччя. Третій етап пов'язаний зі проблемою вже сформованої економіки, як окремого виду професійної діяльності, – зі проблемою підвищення її ефективності; концентровано це сформувалося в проблему вибору або директивної, або ринкової економіки у Індустріальну епоху. Четвертий етап – це етап вирішення принципово нової проблеми вже провідних країн світу, які успішно вирішили проблему досягнення гідного прибутку, це проблема його справедливого розподілення, проблема справедливості у соціальної економіці у майбутню, а часткове вже й у сучасну епоху. Відносно другої частини загальної проблеми організації економіки – організації економічної діяльності у просторі, – можна впевнено стверджувати, що вона вирішується саме у нутрі кожного зі чотирьох визначених етапів. На думку авторів статті логічне розглядати такі ємні чотири проблеми в окремих статтях. Тому дана стаття присвячена тільки першому етапу організації економіки, де мова йтиме про проблему економіку відповідно на першому етапі, саме в межах господарської діяльності як єдиного цілого, без розподілення на інженерію, адміністрацію і особисто економіку. А вже у нутрі цього етапу розглядатиме економіку у просторах декількох провідних країн Стародавнього Сходу: Єгипту, Вавилону, Китаю, Індії . Саме засвоєння і використання їх досвіду є актуальною проблемою. Аналіз останніх досліджень і публікацій приводить до висновку, що вже у Доантичну епоху почалося формування умов відокремлення економіки зі всієї господарської діяльності як єдиного цілого. Але розумінні необхідності реалізації самого відокремлення все ж таки не існувало. **Метою** статті й стало доведення існування умов відокремлення економіки зі всієї господарської діяльності як єдиного цілого у всіх провідних країнах Стародавнього Сходу (Єгипту, Вавилону, Китаю і Індії). **Задачі:** визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Єгипту; визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Вавилону; визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Китаю; визначити умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавньої Індії; зробити висновки (визначити основні результати, їх

наукову новизни і практичну значимість). **Методики дослідження:** огляд літературних джерел; 2С70 (один зі основних приватних законів логістики); ВСО (все є організація); історичного-логічного Гегеля (коротко – методика час), аналогія. **Результати:** визначені *умови* виділення економіки зі всієї господарської діяльності у Стародавнього Єгипту як такі терміни, поняття і явища: власність, рабство, товарно-грошові відносини, облік трудових та матеріальних ресурсів, склалися земельні кадастри тощо; визначені умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Вавилону, як відсоток, власність, податки, товарно-грошові відносини; визначені умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавнього Китаю, як соціально-економічна концепція господарської діяльності як єдиного цілого, трактат «Гуань-цзи», в якому задовго до Кейнса пропонується активне втручання держави в економічні справи; визначені умови виділення економіки зі всієї господарської діяльності Стародавньої Індії особливе у знаменному трактаті «Артхашастра», який охоплює широке коло питань і свідчить про зрілість економічних аспектів господарської діяльності Індії того часу і в якому ще задовго до Адама Сміта виказана думка про те, що багатство з'являється за рахунок витрат праці. **Наукова новизна** полягає в тому, що вперше визначені чотири основні етапи розвитку світової економіки і детально розкритий його перший етап, в якому доведене існування умов відокремлення економіки зі всієї господарської діяльності у всіх провідних країнах Стародавнього Сходу. **Практична значимість** визначається тим, що ознайомлення і засвоєння сучасним і майбутніми поколіннями економістів наукової новизни, яка досягнена у даній статті, істотно доповнить їх творчий потенціал.

Ключові слова: умови відокремлення економіки; господарська діяльність; етапи; час; простір; проблеми; доантичність.

UDC 330.81; JEL Classification: B 11

Babailov V., Kalgulova R. ECONOMIC HISTORY – MAIN ASPECTS OF THE FIRST STAGE.

The entire experience of the organization of the economy leads to the indisputable conclusion that there is one, general, complex and exceptionally capacious problem - the definition of the organization of the economy in time and space. The analysis of the history of the economy and economic thought regarding the organization of the economy over time leads to an indisputable conclusion about the existence of its four main stages, during which four relevant problems were solved. The first stage is the stage of solving the problem of the pre-antique organization of economic activity as a whole without separating the economy from it. The second stage is the stage of solving the problem of separation and formation of concepts of the economy as a separate phenomenon in the era of Antiquity and the Middle Ages. The third stage is connected with the problem of the already formed economy, as a separate type of professional activity, with the problem of increasing its efficiency; concentrated, it was formed into the problem of choosing either a directive or a market economy in the Industrial Age. The fourth stage is the stage of solving a fundamentally new problem of the leading countries of the world, which have successfully solved the problem of achieving a decent profit, this is the problem of its fair distribution, the problem of justice in the social economy in the future, and partially even in the modern era. Regarding the second part of the general problem of the organization of the economy - the organization of economic activity in space - it can be confidently stated that it is solved precisely within each of the four defined stages. According to the authors of the article, it is logical to consider such comprehensive four problems in separate articles. Therefore, this article is devoted only to the first stage of the organization of the economy, where we will talk about the problem of the economy, respectively, at the first stage, precisely within the scope of economic activity as a whole, without dividing it into engineering, administration and personal economics. And already at the heart of this stage, the economy will be considered in the spaces of several leading countries of the Ancient East: Egypt, Babylon, China and India. The assimilation and use of their experience is an actual problem. The analysis of the latest research and publications leads to the conclusion that already in the Pre-Antique era, the formation of conditions for the separation of the economy from all economic activity as a single whole began. But there was still no understanding of the need to implement the separation itself. **The purpose** of the article was to prove the existence of conditions for separating the economy from all economic activity as a single whole in all the leading countries of the Ancient East (Egypt, Babylon, China and India). **Tasks:** to determine the conditions for separating the economy from all the economic activity of Ancient Egypt; determine the conditions for separating the economy from all the economic activity of Ancient Babylon; determine the conditions for separating the economy from all the economic activities of ancient China; determine the conditions for separating the economy from all the economic activity of ancient India; draw conclusions (determine the main results, their scientific novelty and practical significance). **Research methods:**

review of literary sources; 2C70 (one of the main private laws of logistics); VEO (everything is an organization); historical-logical Hegel (in short – time method), analogy. **Results:** the conditions for the separation of the economy from all economic activity in Ancient Egypt were determined, such as the following terms, concepts and phenomena: property, slavery, commodity-money relations, accounting for labor and material resources, land cadastres were compiled, etc.; defined conditions for separating the economy from all economic activity of Ancient Babylon, such as interest, property, taxes, commodity-money relations; defined conditions for separating the economy from all economic activity of Ancient China, as a socio-economic concept of economic activity as a whole, the treatise "Guan-tzu", in which active intervention of the state in economic affairs is proposed long before Keynes; defined conditions for separating the economy from the entire economic activity of ancient India is particularly evident in the famous treatise "Arthashastra", which covers a wide range of issues and testifies to the maturity of the economic aspects of the economic activity of India at that time and in which, long before Adam Smith, the opinion was expressed that wealth from is due to labor costs.

The scientific novelty is that for the first time four main stages of the development of the world economy have been determined and its first stage has been revealed in detail, in which the existence of conditions for separating the economy from all economic activity in all the leading countries of the Ancient East has been proven. **The practical significance** is determined by the fact that familiarization and assimilation by current and future generations of economists of the scientific novelty achieved in this article will significantly enhance their creative potential.

Keywords: conditions of economic separation; economic activity; stages; time; space; problems; pre-antiquity.

Відомості про авторів / About the Authors

Бабайлов Василь Кузьмич – кандидат економічних наук, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, доцент кафедри економіки і підприємництва, м. Харків, Україна; e-mail: super_super-kod@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1451-7222>. Моб. (050) 139-27-76.

Babailov Vasil – PhD, Kharkiv National Automobile and Highway University, Associate professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Kharkiv, Ukraine.

Калгулова Роза Жумахметівна –к.е.н., професор, Казахський автомобільно-дорожній інститут завідувач кафедри економіки, м Алмати, Казахстан; Email: kalgulova.roza@mail.ru, Моб. 8-778-893-83-85

Kalgulova Roza Zhumakhmetovna – Candidate of Economic Sciences, Professor, Associate Professor of the Higher Attestation Commission, Head of the Department of Economics, Almaty, Kazakhstan.